

Ministrstvo za notranje zadeve

je svoj naziv dobilo na zasedanju prve slovenske vlade 5. 5. 1945 v Ajdovščini. Po osvoboditvi in prihodu v Ljubljano je prevzelo vse posle notranje uprave bivše banovine, kakor tudi vse naloge, ki jih je prej opravljal Odsek za notranje zadeve pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS).

Odsek za notranje zadeve pri Predsedstvu SNOS, ki je imel v svojem sestavu štiri oddelke: oddelek za narodno zaščito, obveščevalno evidenčni oddelek, poveljstvo Vojske državne varnosti (VDV) in oddelek za inozemstvo, je deloval v takšni sestavi 6 mesecev, od februarja do avgusta 1944.

Ker je Predsedstvo NKOJ boj proti peti koloni izvzelo iz pristojnosti notranjih zadev, ga vojaško organiziralo in ga dodelilo poverjeništvu za narodno obrambo, je bil za to področje 13. 5. 1944 ustanovljen Oddelek za zaščito naroda (OZNA).

V okviru odseka za notranje zadeve je ostal samo oddelek za narodno zaščito s štirimi pododdelki:

1. **za javni red in mir,**
2. **kriminalni,**
3. **administrativni,**
4. **kadrovski.**

Po navodilu poverjenika za notranje zadeve pri Predsedstvu NKOJ se je oktobra 1944 pridružil še upravni oddelek, ki pa navzdol v Sloveniji ni bil organiziran. Od marca do avgusta 1944 so delovale okrožne izpostave odseka za notranje zadeve, v okviru katerih so bili organizirani oddelki narodne zaščite in obveščevalni oddelki. V obveščevalne oddelke so se združevali obveščevalci na črnomaljskem zboru razpuščene VOS OF, medtem ko so se varnostniki združevali v brigade Vojske državne varnosti. 18. 8. 1944 so okrožne izpostave ukinili in iz obveščevalnih oddelkov so nastala pooblaščenstva OZNA, medtem ko so oddelki za narodno zaščito postali okrožna načelstva narodne zaščite. OZNA kot sestavni del poverjeništvu za narodno obrambo je bila organizirana v štiri odseke.

Prvi odsek, v katerega je prešel odsek za inozemstvo bivšega odseka za notranje zadeve, je

imel nalogo politično obveščevalne in kontraobveščevalne službe na okupiranem ozemlju in v tujini.

Drugi odsek je nastal iz dela obveščevalnega odseka in je opravljal kontraobveščevalne naloge na osvobojenem ozemlju, nanj so bila navezana pooblaščenstva OZNA in v njegovem okviru je bila obveščevalna šola.

Tretji odsek je bil ustanovljen na novo. Njegova naloga je bila kontraobveščevalna služba v vojski. Ta se je tudi najprej izločil iz OZNA: formalno 1. 3. 1945 ob ustanovitvi Jugoslovanske armade, dejansko pa junija 1945, ko je postal kontraobveščevalna služba (KOS) v vojski. Četrty odsek je nastal iz evidenčnega odseka, kamor je spadala kartoteka OZNA, statistika in tehnika, v Sloveniji pa še radiotelegrafski in strojepisni tečaj, kar je skupaj s kontraobveščevalnimi tečaji tvorilo šolo OZNA za Slovenijo. OZNA je bila organizirana tudi po korpusnih oblasteh in sicer so bili v Sloveniji odseki OZNA za oblast VII. korpusa, za oblast IX. korpusa, za oblast Štajerske in Koroške.

Ta struktura je ostala vse do osvoboditve. Po ustanovitvi Korpusa narodne obrambe Jugoslavije (KNOJ), ki je nastal 15. 8. 1944, so se vanj decembra 1944 vključile brigade VDV kot 1. slovenska divizija narodne obrambe. Pri poveljevanju je bil KNOJ podrejen načelniku OZNA, glavne naloge KNOJ pa so bile borbe s protiljudskimi vstajami v zaledju NOVJ in likvidacije četniških, ustaških, belogardističnih in drugih podobnih enot na teritoriju osvobojene Jugoslavije, varovanje centralnih organov oblasti, čiščenje osvobojenih ozemelj od ostankov razbitih sovražnih enot, zavarovanje pristanišč, obale, državnih meja, železniških in avtomobilskih cest, tovarn ter izvrševanje nalog OZNA (sledenje, preiskave stanovanj, aretacije).

Ministrstvo za notranje zadeve

Narodne vlade Slovenije je bilo ustanovljeno 5. 5. 1945. V sestavo ministrstva se je vključila tudi statistika za notranjo upravo, ki je bila prej enotno vodena za celo državo. Po sklepu zvezne vlade so 1. 9. 1945 MNZ priključili tudi oddelek za prestajanjekazni, torej vse zapore, kazenske zavode in taborišča, ki so prej spadali pod Ministrstvo za pravosodje. V sestav MNZ so spadali do leta 1967, ko spet prešli v okvir Ministrstva za pravosodje.

Ker je v stari aparat notranje uprave spadala tudi policija z varnostno stražo in žandarmerijo, so s 6. 11. 1945 vse bivše uslužbence upokojili, potem pa posameznike znova zaposlili. Ob osvoboditvi je bilo v Sloveniji 2.000 članov Narodne zaščite (še iz vojne), ko pa so jo po zveznem navodilu preimenovali v Narodno milico in vanjo sprejeli ves stari policijski aparat in mnogo novih članov, je konec maja 1945 štela 15.000 članov. Ime narodna zaščita se je ohranilo na Slovenskem Primorju in v Istri do leta 1947. V tem času je bilo MNZ organizirano v tri oddelke: v občni oddelek, v personalni oddelek in v oddelek za narodno javno varnost.

Največje obdobje centraliziranosti je nastopilo v notranji upravi marca 1946, ko je zvezni minister za notranje zadeve predpisal novo organizacijo ministrstev notranjih zadev po republikah. OZNA se je preimenovala v Upravo državne varnosti (UDV) in je iz Ministrstva za narodno obrambo prešla v Ministrstvo za notranje zadeve. Ministrstvo za notranje zadeve je

Zgodovina slovenske policije

Prispeval Roman Lejnak

Petek, 10 September 2010 08:47 -

imelo oddelke in odseke Narodne milice, medtem ko so bili oddelki in odseki Uprave državne varnosti neposredno podrejeni Ministrstvu za notranje zadeve FLRJ po načelu subordinacije.

Tudi Narodna milica je bila popolnoma vojaško organizirana, saj je bila v Ministrstvu za notranje zadeve FLRJ ustanovljena Glavna uprava Narodne milice. Z aktom o Narodni milici, ki je bil sprejet 12. 12. 1946 in je dokončno določal organizacijo Narodne milice za vse ozemlje FLRJ, so nastale še prometna narodna milica, gasilska narodna milica (delovala do 1951), gozdna narodna milica (delovala do 1951) in industrijsko zavodska narodna milica (delovala do 1952), ki je varovala važna podjetja in gospodarske organizacije.

V letu 1949 se je zaradi ogrožanja s strani vzhodnoevropskih držav aparat milice povečal za 100%, bila je strogo centralizirana, zvezno vodena z lastno personalno službo in oskrbo. Hkrati so uvedli tudi posebno kontraobveščevalno službo Narodne milice, ki pa so jo zaradi nepravilnosti in zlorab razpustili leta 1952. Ko so v letu 1947 priključili Sloveniji tisti del cone A Slovenskega primorja, v katerega so vkorakale enote Jugoslovanske armade, in je meja dosegla današnjo mejo med Slovenijo in Italijo, so na priključenem območju vzpostavili 14 postaj Narodne milice in opustili poimenovanje Narodna zaščita, okraja Koper in Buje pa sta bila oktobra 1947 združena v okrožje, pri čemer je imela okrožna narodna milica sedež v Kopru. Leta 1960 so nastale v DSNZ tri uprave: Uprava državne varnosti, Uprava javne varnosti in Uprava ljudske milice. Leta 1962, ko je bil sprejet zakon o amnestiji, na podlagi katerega je mnogo emigrantov uredilo svoj status, se je pričelo tudi prehajanje meje s potnimi listi.

Leta 1963 se je DSNZ preimenoval v Republiški sekretariat za notranje zadeve. Po brionskem plenumu 1966, ki je kadrovsko zelo razredčil vrste UDV, se je ta preimenovala v Upravo službe državne varnosti. Ta naziv je obdržala do 9. 5. 1991, ko se je preimenovala v Varnostno informativno službo, ta pa 7. 1. 1993 v Slovensko obveščevalno varnostno agencijo (SOVA), hkrati pa se je izločila iz Ministrstva za notranje zadeve in postala neposredno podrejena Vladi Republike Slovenije.

RSNZ se je preimenoval v Ministrstvo za notranje zadeve po volitvah maja 1990.